Sirkka Sivula,
lakimies
Sosiaali- ja terveysministeriö
29.11.2022

# Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta, HE 312/2022

## Hallituksen esityksen sisältö

Kaikki nyt esitettävät kehitysvammalain muutokset sisältyvät vammaispalvelulainsäädännön kokonaisuudistukseen (HE 191/2022). Tähän esitykseen on sisällytetty kiireisemmät ehdotukset, jotka pitäisi saada voimaan vuoden alussa yhtä aikaa sote-uudistuksen kanssa.

Kun sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien tehtävät siirtyvät hyvinvointialueille, hallinnossa jatkaa kolme organisatorisesti itsenäistä toimijaa: valtio, hyvinvointialueet ja kunnat (HE 241/2020 vp). Palveluiden jatkuvuuden ja erillisten organisaatioiden välisen yhteistyön turvaaminen edellyttävät muutoksia kehitysvammalakiin. Nyt esitettävä muutokset turvaisivat palveluiden jatkuvuuden erityishuoltopiirien purkautuessa ja sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä hyvinvointialueille.

## Keskeiset ehdotukset

### 1) Aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä loma-aikaisen toiminnan tuottaminen

Kehitysvammalain 2 §:ään lisättäisiin säännös, joka mahdollistaa kuntien ja hyvinvointialueiden välisen yhteistyön erityishuoltona järjestettävän vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä loma-aikaisen toiminnan järjestämisessä ja tuottamisessa.

Hyvinvointialue voisi hankkia kunnalta koulua käyvien vammaisten lasten aamu- ja iltapäivä-toimintaa sekä loma-ajan toimintaa siten, että hyvinvointialueen ei tarvitsisi kilpailuttaa palvelua eikä kunnalta edellytettäisi palvelun yhtiöittämistä. Tämä mahdollistaisi palvelun tarkoituksenmukaisen järjestämisen jatkossakin sosiaalipalveluiden ja opetustoimen yhteistyönä.

Yhteistoiminta täyttää hankintalain (1397/2016) 16 §:n mukaiset edellytykset palveluiden hankinnasta toiselta hankintayksiköltä. Kunnan osalta kyseessä on opetustoimeen liittyvä tehtävä, jota ei ole pidettävä kuntalain (410/2015) 126 §:n mukaisena kilpailutilanteessa markkinoilla hoidettavana tehtävänä.

**2) Kehitysvammapsykiatrian osastoiden toiminnan turvaaminen**

Kehitysvammalakiin lisättäisiin säännös, joka mahdollistaa tahdosta riippumattoman erityishuollon tuottamisen kehitysvammapsykiatrian osastoilla sekä välttämättömien rajoitustoimenpiteiden käyttämisen näillä osastoilla myös vapaaehtoisessa erityishuollossa.

Lisäys tehtäisiin Etevan kuntayhtymän aiemmin järjestämien palveluiden jatkuvuuden turvaamiseksi Uudellamaalla HUS Helsingin yliopistollisen sairaalan toteuttamana. Koska kyseessä on sosiaalihuollon palvelu, palvelun järjestäjinä toimisivat hyvinvointialueet.

**3) Erityishuollon johtoryhmän korvaaminen hyvinvointialueilla**

Sote-uudistuksen johdosta erityishuoltopiirit purkautuvat eikä jatkossa ole erityishuollon johtoryhmiä.

SOTE100-lakipaketin yhteydessä muutettiin kehitysvammalakia siten, että siinä säädetään vain yhdestä asiantuntijaryhmästä. Asiakkaan oikeusturvan kannalta on kuitenkin tärkeää, että sama ryhmä ei tee arviointia ja päätöstä tahdosta riippumattomasta erityishuollosta.

Siksi esitetään, että hyvinvointialueilla olisi vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmä ja päätöksiä tekevä vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmä. Nämä ryhmät perustettaisiin hyvinvointialueille heti lain tultua voimaan. Tekemällä esitetty muutos voidaan perustaa kerralla tulevan kokonaisuudistuksen edellyttämät ryhmät.

Ryhmistä esitetään säädettäväksi 23 §:ssä. Sen lisäksi ryhmien nimi vaihdettaisiin useisiin pykäliin, joihin ei esitetä tehtäväksi muita muutoksia.